

Legismertebb művei a szlovák–magyar határvidéken játszódnak, ő teremtette meg Palánkot

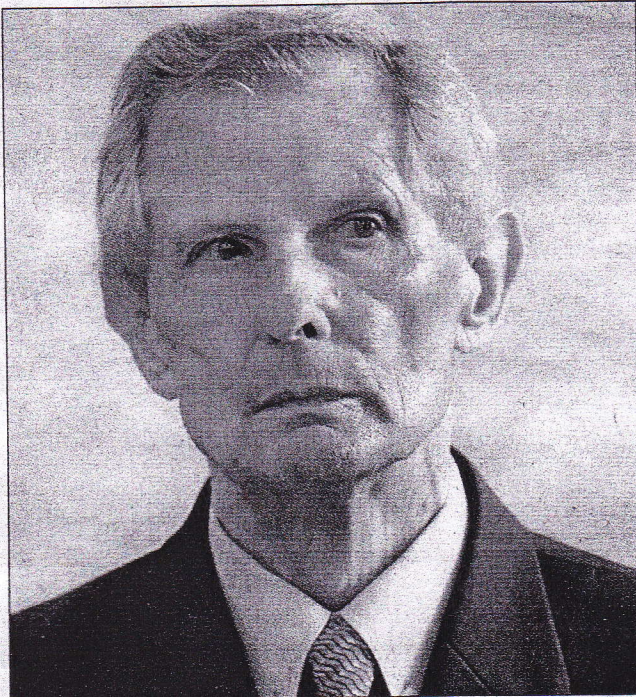
Elhunyt Ladislav Ballek

73 éves korában elhunyt Ladislav Ballek prózaíró. A jelenkori szlovák irodalom azon képviselői közé tartozott, akiknek írásai a magyar olvasókat is megszólították. Legismertebb művei – A segéd, Akácok, Posta délen – a „szlovák délen” játszódnak, s a 20. század közepének történelméből merítik témájukat; Ballek helyezte el a szlovák irodalom térképén Palánkot, a képzeletbeli dél-szlovákiai határvárost (a valóságban Ipolyság, ahol az író felnőtt).

ÖSSZEFOGLALÓ

Hősei egyéni konfliktusaik mellett történelmi és társadalmi sérelmek hordozói, személyiségüket a folyamatos határváltozások, politikai és társadalmi mozgások alakították, illetve deformálták. Ballek érdeme, hogy olyan arcot tudott adni ezeknek a figuráknak, amely alapvető dolgokat árul el – történelmileg és egzisztenciálisan – az emberi boldogság és méltóság lényegéről. Világképét, társadalom- és történelemszemléletét, a szlovák–magyar együttélésről megrajzolt képét lehetett vitatni, annyi azonban bizonyos: írásai elgondolkodtató tükröt tartottak a többségnek és a kisebbségnek egyaránt.

„Balleket a huszadik század második felének legjelentősebb írói között tartja számon a szlovák irodalomkritika. Legjelentősebb művei a szlovák déli-

Ladislav Ballek (1941–2014)

(TASR-felvétel)

dékkal foglalkoznak, következetesen a romantika korára jellemző egyoldalú nemzeti ártatlanság szemszögéből. Az igazság iránti szenvedélyes szerelmét is ez determinálta – emlékezett vissza a kedden elhunyt íróra Szigeti László, a Kalligram Könyvkiadó vezetője. – Rendszerváltás utáni munkáit a Kalligram szlovák szerkesztősége gondozta, sokszor megjelent a kiadókban, jó barátok lettünk. Nemcsak a prózáját, hanem publicisztikáját és diplomata munkásságát is a szlovák–magyar megbékélés elérhetőségének hite fűtötte.”

Műveivel nem csak az olvasók találkozhattak. A háború utáni Palánk történeteit egy kisfiú szemszögéből elmesélő Posta délen (Južná pošta) elbeszéléseiből 1987-ben Stanislav

Párnický forgatott nagy sikerű filmet Jiří Bartoškával, Magda Vášaryóval és Peter Zemanal a főszerepben. A segéd (Pomocník) 1981-es filmváltozatát Zoroslav Záhon rendezte (a segédet Koncz Gábor alakította). A regény színházi változatát több színház is színre vitte – a Komáromi Jókai Színház 2011-ben mutatta be A hentessegéd címmel. A második világháború után vagyunk: Riečan mészárosnak és családjának – felkelő múltjára való tekintettel – az új állam kiutal egy mészárszéket a déli régióban, Palánkon. A bolttal együtt megöröklik a régi segédet is. Volent Lančarič révén a család gyorsan elindul a meggazdagodás útján. Riečan nem igazán tud mit kezdeni a helyzettel, számára idegen a városi légkör, ragaszkodik a régimódi elveihez, felesége és lánya azonban gyorsan alkalmazkodik. Amint ahogy gyarapodik a Riečan család vagyona, úgy ennek tönkre végérvényesen az emberi kapcsolatok. S nemcsak a család alakul át, hanem az egész háború utáni társadalom megváltozik.

A komáromi előadást a szerző fia, Rastislav Ballek rendezte. „Eleinte tartottunk attól, miként fogadják ezt az érzékeny témát a nézők, nem tűnik-e majd Komáromban provokációnak. Ehhez képest a darab az utóbbi évek egyik legnagyobb sikere volt, a szakma és a közönség is szerette, a fiatalok pedig különösen jól fogadták – meséli Varga Emese, a színház dramaturgia. – Rastislav Ballek apokaliptikus, víziószerű, szinte szürreális előadást rendezett. Nem a politikára hegyezte ki a mondanivalót, hanem arra, hogyan darálja be a kisembert a történelem.” (TASR, as)

ÉLETE

◆ Ladislav Ballek 1941. április 2-án született. Első írásai a hatvanas évek végén jelentek meg. Rövid ideig tanított, majd szerkesztőként, újságíróként dolgozott.

◆ 1977-től a kulturális minisztérium irodalmi osztályát vezette, később a Szlovák Irodalmi Alap és a Szlovák Írószövetség vezetőjeként tevékenykedett.

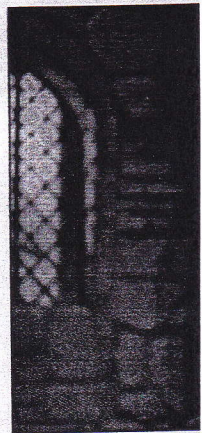
◆ 1992 és 1994 között az SDL színeiben szerzett parlamenti képviselői helyet. 2001 és 2008 között Szlovákia prágai nagykövete volt.

AJÁNLÓ

Húsvéti műsorok a magyar közmédiában

A kereszténység legnagyobb ünnepére a közmédia gazdag programkínálattal készül. Egyházi szertartások, dokumentumműsorok, filmek sora szerepel a palettán.

Nagypénteken a református istentiszteletet a Kossuth Rádió a fehérgyarmati református templomból közvetíti (10.04). Este a tévében A passió című filmet láthatják a nézők. Mel Gibson alkotása a názáreti Jé-

Petrík Szilárd János

Ma este Márai A kassa

KOC SIS ED

Kassa. Márai Sándor polgárok című műve ma este a Thália Színházban kerül a darab a lető város színpadára.

„Színházunk Márai műveit és ezer színihoz kötődő művésztásával, egy régi kultúrális rendezvénysorozat ráadásul a Márai-kultusz életében nagyon fontos, hogy a Thália Színház, mint szellemi előálljon egy Márai műveket kiemelve ki Forgács maturg. A bemutató közelgő jubileumi rendezvénye. A rendezte, Sándor mellett azért kéri a műveit, hogy a jövőre lesz negyven éves jubileumát a Thália Színházban.

Beké Sándor kassai művész, aki a század után tér vissza a darabhoz, amely Komáromban rendezték.

Grendel I

Vágsellye. Idő

A modern szlovák irodalom ismertévé vált Grendel Lajos Tóth díjat, amely a művet Karol Diaľku címmel. A műnek valódi köröln szerelme is a veszteséssel visszafelé. A díjat a művet Stanislaw Rakus zottat Dana Husztotta ki. A 3